

Sedlighetsbrott mot minderåriga flickor

Några data rörande individer och miljöer

Av docent *Karl-Gustaf Stukát*, Göteborg

Inledning

Under åren 1955—63 har förf. utfört ett antal trovärdighetsundersökningar av vilka huvudparten gällt sedlighetsbrott mot barn. Iakttagelser vid dessa utredningar har lämnat intryck av vissa återkommande egenskaper hos de inblandade individerna och deras miljöer. Det har syntts av intresse att kollationera dessa informella observationer med en mera systematisk sammanställning av data som insamlats vid utredningarna. Vid vittnesanalyser har man behov av ett referensmaterial, som belyser typiska individ- och miljökaraktistika vid sexualbrott mot barn. Även för ökad insikt i dessa handlingars etiologi och som underlag för förebyggande åtgärder bör ett sådant material kunna tjäna ett syfte.

Förekomsten av publicerat material av detta slag synes vara sparsam. Kinberg, Inghe & Riemer (1943) har ägnat en utförlig monografi åt incesterna, där emellertid tyngpunkten ligger på en beskrivning av de manliga kontrahenterna ur medicinsk och social synpunkt. I uppsatser av Rasmussen (1934) och Vestergaard (1960) belyses flickornas reaktioner i samband med sedlighetsbrott. Undersökningarna är dock retrospektiva och bygger på intervjuer med vuxna kvinnor, vilka som barn utsatts för sexuella övergrepp. Sammalunda är fallet med Kinsey's stora material om 1.075 kvinnor, som uppgett att de före adolescensen haft sexuella kontakter med män (Kinsey et al. 1953).

Material

Det här redovisade materialet omfattar data från 28 trovärdighetsutredningar där domstolen funnit brott föreligga. Sammanställningen gäller 34 flickor och 26 män. Att antalet individer

avviker från 28 beror på att vid några tillfällen samme man sedlighetsförbrutit sig mot mer än en flicka och att i ett fall en och samme man återkommit i tre olika sedlighetsmål.

Något mer än hälften, 17, av utredningarna hänför sig till sexualbrott i Göteborg. Av de övriga har 8 gällt andra västsvenska städer och 3 landsbygd i västra Sverige.

Materialet är inte särskilt stort, och dess representativitet är naturligtvis i olika avseenden osäker. I Kinsey's intervjugrupp uppgav sig c:a en fjärdedel av kvinnorna ha haft sexuella kontakter med vuxna män före adolescensen. Även om begreppet "sexuella kontakter" tolkas mycket vitt av Kinsey, och fastän man inte får dra alltför snäva paralleller med amerikanska förhållanden, synes det troligt att endast en mindre del av sedlighetsbrotten blir upptäckta och polisanmälda. Sannolikheten för upptäckt och anmälan torde vara avhängig av flera faktorer, t. ex. omgivningens observans, upprepning av de sexuella övergreppen, arten av de sexuella handlingarna osv. I viss utsträckning synes emellertid också tillfälligheter leda till att sedlighetsbrott upptäcks.

Resultaten av den föreliggande analysen får sålunda tolkas med försiktighet, och de tendenser som har iakttagits måste naturligtvis efterprövas på ytterligare material.

Någon egentlig jämförelsegrupp har inte utnyttjats vid bearbetningen och redovisningen. I vissa fall, såsom i fråga om ålders- och begåvningsfördelning, utgör populationsvärden ett naturligt jämförelsematerial. Vid beskrivningen av andra personlighetsegenskaper och vid miljöbeskrivningen, har sådana jämförelser ställt sig svårare, ehuru även där normalförhållanden utgjort den förutsatta referensramen. För belysning av vissa aspekter skulle de fall där sedlighetsbrott misstänkts på grund av flickornas upp-

¹⁾ Från Pedagogiska institutionen, Göteborgs universitet.

gifter, men där dessa uppgifter visat sig felaktiga, ha utgjort ett värdefullt jämförelsematerial. Antalet sådana fall är emellertid alltför ringa för att kunna utnyttjas för detta ändamål.

De utredningar som denna uppsats grundar sig på har gällt trovärdigheten hos flickorna. Dessa har undergått en relativt omfattande vittnespsykologisk undersökning. Däremot har någon egentlig undersökning av den manliga kontrahenten inte företagits annat än i undantagsfall. Intervjuer med männen samt uppgifter från förundersökningsprotokoll och personbeskrivningar har dock lämnat en hel del upplysningar även om männens psykologiska och sociala karaktäristika. Ehuru sålunda tyngdpunkten i redovisningen ligger på beskrivningen av flickorna och deras miljöer, har det ansetts betydelsefullt att så långt möjligt också belysa förhållanden som rör männen och inte minst relationerna mellan dessa och flickorna.

Aldersfördelning

Flickornas fördelning på olika åldersgrupper framgår av tabell 1.

Tabell 1. Flickornas åldersfördelning. (N=34)

	4—5	6—7	8—9	10—11	12—13	14—15	år
Frekvens	5	7	9	4	4	5	

Flickorna är ganska jämnt fördelade på ålderskategorierna mellan 4 och 15 år. Någon särskild "riskålder" framträder knappast i vårt material.

Tabell 2 visar männens åldersfördelning.

Tabell 2. Männens åldersfördelning. (N=26)

	15—19	20—29	30—39	40—49	år
Frekvens	1	4	6	8	
	50—59	60—69	70—79	80—89	år
	4	1	1	1	

Variationsbredden i materialet är 19—86 år. Hela vuxenperioden är alltså representerad, med de högsta frekvenserna i åldrarna 20—60 år. Den låga frekvensen under 20 år kan kanske vara ägnad att förvåna med tanke på "raggningens" popularitet. En rimlig förklaring synes vara att ett sexuellt förhållande mellan en manlig tonåring och en minderårig — mestadels tonårig — flicka ofta har en ömsesidig karaktär,

vilket medför att flickan ogärna anger den manliga partnern. Inte heller omgivningen är benägen att betrakta ett sådant förhållande som otukt. Den 19-åring som förekommer i vårt material polisanmälades för att han haft samlag med en 14-årig flicka. De hade under den aktuella perioden betraktat sig som fästfolk, och flickan ansåg att det var naturligt att de hade sexuellt umgänge. Saken anmälades av flickans far i samband med att polisen utredde en otuktshistoria, där fadern själv gjort sig skyldig till övergrepp mot en minderårig. Fadern hade länge känt till dotterns förhållande men inte brytt sig om det. Nu ansåg han emellertid, att "om den ene skulle straffas, så skulle också den andre."

Som framgår av tabell 2 begås sedlighetsbrott av män även i högre åldrar. För att studera huruvida arten av de yngre och äldre männens sexualhandlingar skiljer sig åt, företogs en uppdelning på "tukt- och sedlighetssårande gärningar" och egentlig "otukt". Endast fyra sedlighetsbrott föll emellertid inom den förra kategorin. Tre av dessa män var över 50 år, men den ojämna fördelningen på kategorierna utesluter någon slutsats härav. Oberoende av den juridiska indelningen har emellertid en annan uppdelning gjorts, nämligen i å ena sidan "samlag eller samlagsförsök" och å andra sidan "sexuella handlingar av annat slag". Den sistnämnda gruppen innehåller olika former av exhibitionistiska beteenden samt skilda slag av manuell och orala beröringar av könsorganen. Männens åldersfördelning vid denna uppdelning visas i tabell 3.

Tabell 3. Männens åldersfördelning beträffande samlag och andra slag av sexualhandlingar. (N=26)

	Männens ålder			
	15—19	20—29	30—39	40—49
Samlag, samlagsförsök	1	4	4	4
Andra sexualformer	0	0	2	4
	Männens ålder			
	50—59	60—69	70—79	80—89
Samlag, samlagsförsök	0	1	0	1
Andra sexualformer	4	0	1	0

Arten av de sexuella handlingarna synes stå i viss relation till männens ålder. Medan samlag eller samlagsförsök dominerar hos de yngre är

andra former vanligare hos de äldre männen. Detta ålderssamband saknar inte undantag, men interaktionen är påtaglig ($\chi^2=11,69$, $p=0,11$). Vad som här betecknats som "andra former" bildar en ganska heterogen grupp av sexualbeteenden. Gemensamt för dem är endast att det inte är fråga om samlag. En tänkbar tolkning av den ålderstendens som tabell 3 återspeglar är, att den är ett uttryck för minskad sexuell potens med kvarstående sexualdrift, vilken söker sig andra utlopp än genom samlag. (Jfr tex Ponsold 1957).

En annan tendens, som troligen har ett visst samband med den ovan redovisade, är en negativ korrelation mellan åldern hos mannen och åldern hos flickkontrahenten. (Tabell 4).

Tabell 4. Relationer mellan mannens och flickans ålder. (N=34).

		Mannens ålder					
		—29	30—39	40—49	50—59	60—	år
Flickans ålder	4—7	0	1	4	4	1	
	8—11	0	7	5	1	1	
	12—15	6	2	1	0	1	

Ett ålderssamspel framträder tydligt i materialet ($\chi^2=26,3$, $p<0,01$). Det är framför allt de yngsta barnen som varit föremål för de äldre männens otillbörliga handlingar, medan de flickor som utsatts för sexualhandlingar från de yngre männen övervägande befunnit sig i pubertets- eller förpubertetsåldern. Eftersom även män som haft sexuellt umgänge med flera flickor tagits med i tabell 4, kunde dessa tänkas ha bestämt fördelningen på ett missvisande sätt. Samma relationer framträder emellertid om dessa män och deras flickpartner uteslutes vid bearbetningen.

Ett annat uttryck för samma tendens fås, om man delar in flickorna i sådana som haft sin första menstruation och sådana som ännu ej menstruerat. (Tabell 5).

Tabell 5. Relationer mellan mannens ålder och flickans menstruationsmognad. (N=34).

		Mannens ålder					
		—29	30—39	40—49	50—59	60—	år
Premenstr. flick.		1	5	7	5	3	
Menstr. flickor		5	5	3	0	0	

$\chi^2=11,0$ $p<0,02$

Så långt det föreliggande materialets giltighet sträcker sig, återger tabellerna 3—5 ett påtagligt samband. De yngre männen begår oftast sexuella övergrepp mot förhållandevis utvecklade flickor och oftast i form av samlag, medan det finns en benägenhet hos de äldre männen att uppsöka flickor i åldern omkring eller före skolålderns början och att företa sexualhandlingar av annat slag än samlag.

Begåvningsförhållanden

Samliga flickor har intelligensundersökts med Terman-Merrilltestet. Fördelningen av intelligenskvoter framgår av tabell 6.

Det föreligger en klar övervikt av flickor med begåvning under genomsnittet. Det är framför allt flickor med måttlig underbegåvning som blivit utsatta för sedlighetsbrott. De lägsta begåvningsnivåerna förekommer däremot inte i större frekvens än motsvarande andel i populationen. Frekvensfördelningen i tabell 6 överensstämmer i detta avseende med de erfarenheter beträffande kriminalitetsrisken inom olika kategorier av psykiskt efterblivna som gjorts i olika sammanhang, nämligen att dessa risker är störst inom begåvningsområdet närmast under genomsnittet men mindre hos de mycket svagt begåvade. Ehuru flickornas medförekomst i sedlighetsbrott endast i vissa fall har varit uttryck för asocialt beteende hos dem själva, är det troligt att den observerade koncentrationen av sexuella brott hos måttligt svagt begåvade flickor kan ha liknande orsaker som den större kriminalitetsrisken hos denna grupp: bristfällig omdömesförmåga och begränsade kunskaper minskar deras möjligheter att bedöma riskmomenten i vissa situationer och konsekvenserna av vissa handlingar, t.ex. att följa med en främmande man som lockar med godsaker. Hos de starkt debila föreligger naturligtvis omdömesbegränsning i ännu högre grad, men för dessa barn är tillsynen oftast bättre och rörelsefriheten beskuren.

Som man kan förvänta utifrån IQ-fördelningen, går en mer än genomsnittlig proportion av flickorna i någon form av specialklass. (Tabell 7).

Tabell 6. IQ-fördelning hos flickorna. (N=34)

	Intelligenskvot						
	—59	60—69	70—79	80—89	90—99	100—109	110—
Frekvens	1	0	6	9	11	6	1

Tabell 7. Flickornas skoltillhörighet. (N=34)

	Ej börjat skolan	Externat	Hjälpklass	Skolmognadsklass	Extraklass	Normalklass	Läroverk
Frekvens	7	1	4	5	2	13	2

I detta sammanhang kan en kommentar göras till det föregivna kriterium på en reell utsaga som ibland benämnes "pregnanskriteriet". Enligt detta kriterium betraktas påfallande eller pregnant detaljer i vittnesberättelsen som tecken på att utsagan äger verklighetsförankring. Enligt förf:s erfarenhet är detta realitetskriterium rätt osäkert vid barnvittnesmål. Barnens berättelser är ofta detaljfattiga ända till torftighet. Inte minst gäller detta beskrivningen av själva sexualhandlingen, som inte sällan avfärdas med några få ord, och där samma stereotypa beskrivning återkommer vid upprepning av utsagan. Särskilt omvändningen av kriteriet, alltså att frånvaro av pregnant smådrag skulle diskvalificera en utsaga, synes ha begränsad giltighet. Men även i den positiva formen kan detta kriterium vara opålitligt. En av de mest pregnant detaljrika berättelser förf. mött gavs av en begåvad 12-åring; denna utsaga var emellertid i avgörande stycken falsk. Såsom betonats av Trankell (1963), bör realitetsanalysen vara flexibel och ta hänsyn till såväl individens som situationens beskaffenhet.

Männen har endast i ett fåtal fall intelligensprovats. Bedömning av begåvningsnivån på grundval av anamnesdata och intervjuobservationer har gett vid handen uttalad efterblivenhet endast i ett fall. I 12 fall har noterats "torftig begåvning" eller motsvarande karakteristik. Påtaglig överbegåvning har inte förekommit i något fall.

Personlighetskaraktistika

Flickorna utgör knappast någon särskilt homogen grupp i personlighetshänseende. Bland

de yngre barnen har dock påfallande ofta noterats även för åldern omogna drag som distanslöshet, kelighet, klängighet och naiv förtroendeinställning till vuxna, och bland barnen i skolåldern överväger möjligen flickor med utåtriktad, bekymmerslös läggning, kanske också med en viss fladdrighet och koncentrationsbrist. Huvudintrycket är emellertid att flickornas personlighetsgenskaper inte är någon väsentligt bestämmande faktor vid sedlighetsbrottens uppkomst.

Tidig sexualutveckling syntes inte heller utmärka flickgruppen. Några av de äldre flickorna hade haft tidigare sexualupplevelser, men hos majoriteten konstaterades ingen prematur sexualitet. Flertalet hade begränsade sexualkunskaper, och deras inställning till sexualia präglades av "tabuföreställningar" och blygsel vid samtal om könsförhållanden.

Mest framträdande i den manliga gruppen är förekomsten av olika insufficiens- och abnormsymtom. Av tillgängliga anamnes- och intervjudata framgick, att

- 5 var eller periodvis hade varit alkoholister;
- 8 hade en mer än genomsnittlig alkoholförtäring;
- 2 hade begått våldsbrott (dessa män ingår i alkoholgrupperna);
- 2 hade tidigare begått sedlighetsbrott;
- 4 företedde markanta senilitetstecken (slapphet, tremor, minnes- och koncentrationssvårigheter);
- 8 hade vårdats på mentalsjukhus eller psykiatrisk klinik (flertalet av dessa ingår i ovanstående grupper).

En inte ringa del av männen gav ett slappt,

blödigt och självömkande intryck, medan robusta och aggressiva drag var mindre vanliga. Den sexuella aktiviteten utöver de aktuella brottsliga sexualhandlingarna syntes hos flertalet inte vara särskilt stark. Kinberg et al. (a. a.) uppger att hypersexualitet kännetecknade många av de undersökta dotterincestarna. Motsvarande förhållande observerades inte i det föreliggande materialet. Coitus-frekvensen var såvitt kunde bedömas snarare lägre än de genomsnittssiffror som t. ex. Kinsey anger.

Relationer mellan flickorna och männen

En översikt av arten av de sociala relationerna mellan flickorna och männen ges i tabell 8.

Mest påfallande i tabell 8 är hur ofta flickan och mannen varit släktingar eller bekanta. Den vanliga uppfattningen om sedlighetsbrott mot minderåriga torde vara, att flickorna råkar ut för en okänd "ful gubbe". Sådana fall förekommer i vårt material men är ganska få. Även om materialets representativitet som nämnts är osäker, visar den ovanstående fördelningen, att sedlighetsbrotten inte sällan begås av personer som är mer eller mindre närstående till flickan. Den höga frekvensen under rubriken "Fosterfader" kräver en kommentar. Hit har förts 5 män som sammanlevt med modern utan att vara gift med henne. Av allt att döma är denna "fosterfadersituation" riskabel ur sexualbrottsynpunkt.

Miljöförhållanden

Kinberg et al. fann att incester i mycket stor utsträckning utspelade sig i torftiga materiella och kulturella miljöer. Detta synes övervägande också ha varit fallet i fråga om sedlighetsbrotten i det föreliggande materialet, om hänsyn tas till den ekonomiska standardhöjning som skett sedan 30-talet. För 17 av de 34 flickorna har antecknats "trångboddhet" med innebörden att

fler än två personer delat rum eller att köket nyttjats som sovrum.

"Bristfällig tillsyn" av barnet har noterats i 8 fall och "Synnerligen bristfällig tillsyn" i 3 fall. Frånvaron av tillfredsställande omvårdnad har i många fall betingats av splittrade familjeförhållanden. Föräldrar har varit skilda i 13 fall, vilket oftast inneburit att modern haft förvärvsarbete, vilket medfört stor rörelsefrihet för barnen.

Den ovan angivna översikten av de sociala relationerna visar att männen övervägande kommer från samma miljöer som flickorna. Skolutbildning utöver folksskola har inte noterats i något fall.

Några typiska situationer och omständigheter

Ehuru händelseförloppen naturligtvis växlar från fall till fall synes det möjligt att urskilja vissa återkommande situationer och betingelser. Några kommentarer härtill skall ges i anslutning till ett par konkreta exempel.

F=flickan, M=mannen

1. F är en något svagt begåvad 11-åring. Barnslig för åldern, leker mest med yngre barn. Är distanslöst förtrolig mot vuxna. Ömhetskrävande vill kela, kramas, pussas. Föräldrarna skilda, modern sammanlever med en tillfällighetsarbetare (M) och har städningsarbete på morgnarna. M är vid det aktuella tillfället sjukskriven. Han har på sista tiden varit trött, grubblande och irriterabel.

Vid några tillfällen då modern gått till sitt städningsarbete och innan F gått till skolan, har M tagit till sig F, som har sin säng bredvid M:s, manipulerat F:s könsorgan och fört sin penis mot detta. Något samlag var det inte fråga om, knappast ens egentligt samlagsförsök.

2. F är 7 år. Har växt upp under oroliga och splittrade förhållanden. Föräldrarna skilda och

Tabell 8. Männens sociala relationer till flickorna

	Fader	"Fosterfader"	Annan släkting	"Fästman"	Granne	Annan bekant	Obekant
Frekvens	3	7	2	2	8	6	6

F har periodvis vistats på barnhem. I hemmet lämnas hon i stor utsträckning utan tillsyn. Uppvisar en del störningssymptom: sängvätning, stamning, orolig sömn, koncentrationsbrist. Torftig begävnig.

I samma hyreshus bor en äldre man (M) till vilken F då och då kommer och tigger pengar. Vid några sådana tillfällen har M satt F i sitt knä och med handen kittlat hennes könsorgan. Detta synes ha skett med F:s goda vilja och möjligen på hennes önskan. M uppvisar klara åldersförändringar och tycks inte ha riktigt klart för sig att han begått otillåtna handlingar. Av allt att döma har han ibland funnit F efterhängsen och avvisat henne när hon knackat på för att få pengar.

3. F är en normalbegåvad, normalt anpassad 10-åring som lever under hyggliga hemförhållanden. Tillsammans med en jämnårig kamrat strövade hon en lördagseftermiddag omkring i ett närbeläget naturområde där gatuanslaggning pågick. Flickorna stötte ihop med en man (M) som de kom i samtal med. Troligen var det flickorna som inledde samtalet. M som var ganska berusad frågade flickorna om de kände till hästens "kiss" och hur föl kommer till världen. Därpå hade han tagit fram sin penis och börjat onanera i flickornas åsyn. Flickorna hade sedan följt med in i en skogsdunge. Efter att ha skickat iväg den ena flickan i det föregivna ärendet att hämta en sak åt honom, tvingade M den kvarvarande flickan (F) att onanera hans manslem. Detta hade skett under hot om att han annars skulle knuffa F nedför berget.

4. F är 4½ år. Normalutvecklad, livlig, lättkontaktad. Pratar med vem som helst. F hade träffat en farbror (M) som frågat om hon ville ha "bubbelgum" och om hon ville se hans hund. F följde med M in i en trappuppgång, där M ställde som villkor för att F skulle få se hunden, att hon först tog på hans "snutt". Vissa orala manipulationer syntes också ha förekommit. Vid utredningen framkom att M vid upprepade tillfällen gjort sig skyldig till liknande förgripelser. Han hade i samband härmed straffriförklarats och en tid vårdats på mentalsjukhus.

Ovanstående exempel belyser vissa betingelser, som synes gynna uppkomsten av sexualbrott mot barn. Sålunda är viljekontrollen hos mannen ofta sänkt. Det kan vara temporärt, under låg vakenhetsgrad eller under inflytande av alkohol (såsom i exemplen 1 och 3), eller mera konstant, som hos den senilitetsmärkte mannen i exempel 2 och den abnorme gärningsmannen i exempel 4.

Av situationsfaktorerna kring sedlighetsbrotten synes omständigheten, att barnet och den vuxne befinner sig ensamma tillsammans, vara särskilt betydelsefull. I vissa fall är det mannen som själv söker arrangera en sådan situation. Hos vanemässiga sedlighetsbrottslingar sker detta inte sällan med stor skicklighet och god insikt i primära behov hos barn (jfr ex. 4). I andra fall är det tillfälligheternas spel, dock ofta understött av bristfällig uppsikt över barnet från vårdnadshavarens sida, som åstadkommer en sådan isoleringssituation.

En viss villighet eller ett accepterande — eller åtminstone frånvaro av tydligt motstånd — hos flickan observeras rätt ofta, särskilt i fråga om förhållanden som pågår under en längre tid. Någon gång synes flickan rentav provocera mannen till sexualhandlingar (ex 2).

Flickornas och omgivningens reaktioner

Majoriteten av de flickor som förekommer i vårt material synes inte ha blivit påfallande emotionellt upprörda av själva sexualupplevelserna. Detta kan sammanhånga med att skräckreaktioner från barnets sida vanligen — inte alltid — torde utgöra en spärr mot fullföljandet av sexuella övergrepp, och sådana händelser blir därför sällan föremål för utredning. I en hel del fall har flickan betraktat mannen som en "snäll farbror", och först i samband med de vuxnas indignation och kanske också under trycket av egna skuld-känslor, har hon gett uttryck för en mer negativ inställning.

Den vuxna omgivningens reaktioner är inte sällan förvirrade och ambivalenta. Den första kännedomen om att barnet utsatts för sedlighetsbrott leder naturligt nog till stark upprördhet,

som riktar sig mot den vuxne gärningsmannen. Stundom kan emellertid aggressioner också vända sig mot flickan, särskilt om mannen är en släkting eller nära bekant. I den offentliga diskussionen om sedlighetsbrott framföres ofta uppfattningen, att uppståndelsen efter brottets upptäckt vållar barnet större psykisk skada än själva otuktshandlingarna. Detta är säkert riktigt, om man begränsar sig till de akuta verkningarna. På lång sikt vävs sannolikt sexualupplevelsorna och efterföljande komplikationer samman till ett minneskomplex, som kan vara traumatiserande och orsaka långvariga neuroser och sexuella konflikter. Detta framgår tydligt i Vestergaards i inledningen citerade intervjuundersökning med vuxna kvinnor.

Det är inte ovanligt att man efter en trovärdighetsutredning med minderåriga tycker sig lämna en öppen terapeutisk situation. En rutinemässig klinisk kontroll av barn, som varit utsatta för sexualövergrepp vore utan tvivel välmotiverad.

Slutord

Denna sammanställning av uppgifter från ett antal sedlighetsbrott mot minderåriga flickor har visat, att det inte är rena tillfälligheter som bestämmer riskerna för barn att bli utsatta för sexuella övergrepp. Vissa individ- och situationskonstellationer innebär större riskmoment än andra. Ytterligare kartläggning av dessa faktorer och allmän upplysning om dem är viktiga förutsättningar för att sexualbrott av detta slag skall kunna begränsas.

LITTERATUR

- Kinberg, O., Inghe, G. & Riemer, S.* (1943). Incestproblemet i Sverige. Stockholm: Natur & Kultur.
Kinsey, A. C. & Pomeroy, W. B. (1953). Sexual behavior in the human female. London: Saunders.
Ponsold, A. (1957). Lehrbuch der gerichtlichen Medizin. Sittlichkeitsverbrechen. Stuttgart: Thieme.
Rasmussen, A. (1934). Die Bedeutung sexueller Attentate auf Kinder unter 14 Jahren für die Entwicklung von Geisteskrankheiten und Characteranomalien. Acta Psychiatr. Neurol. 34, 350—434.
Trankell, A. (1963). Vittnespsykologins arbetsmetoder. Stockholm: Liber.
Vestergaard, E. (1960). Fader—datter—incest. Nord. Tidskr. Krim.videnskab 48, 159—188.

PIFCO MASSAGEAPPARAT

ovärderlig för stimulerande
 massage, lindrar värk och
 är allmänt stärkande

5 års garanti **94:—**

PIFCO AKTIEBOLAG

Nybrogatan 16^{II} - Stockholm - Telefon växel 67 91 40